

**Seat
No.**

Set P

M.A. (Indian Music) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Noc-2022

History of Indian Music (From Vedic To 11th Century)

Day & Date: Monday, 13-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गृण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- 1) शिक्षा ग्रंथाच्या भिन्न शाखा
 - 2) वायु पुराण, बृहदधर्म पुराण
 - 3) सामवेदाच्या रचनेसहीत सामवेदीय संगिताचे वर्णन
 - 4) गांधर्व गान, मार्ग संगीत व्याख्या स्पष्ट करा.
 - 5) आधुनिक संगीतात मुर्छ्णनाचा उपयोग
 - 6) देशी ताल

प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- १) वैदिक काळात संगीताचे स्वरूप कसे होते? याविषयी सविस्तर लिहा.
 - २) शिक्षा ग्रंथाच्या भिन्न शाखा प्रकार थोडक्यात लिहा.
 - ३) नाटयशास्त्र या ग्रंथाचा परिचय देऊन त्या ग्रंथातील संगीता विषयी माहीती लिहा.
 - ४) मतंग मुनीकृत बृहददेशी ग्रंथाविषयी विस्तारीत स्वरूपात लिहा.

- प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)**

प्रातिशाख्य म्हणजे काय? प्रातिशाख्य ग्रंथाच्या शाखा कोणत्या आहेत. ते थोडक्यात स्पष्ट करा.

किंवा

पुराण काळातील संगीता विषयी तुमचे विचार लिहा.

- प्र.5 भरत, मतंग आणि शारंगदेव कालीन संगीत संक्षिप्त स्वरूपात लिहा.**

**Seat
No.**

Set P

M.A. (Indian Music) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Noc-2022

Day & Date: Monday 13-02-2023

Max Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

- 1) Who is the makers of Kinnari veena?
a) Narad b) Matang
c) Acharya Brihaspati d) Sharangdev

2) 33 types of Alankara's are mentioned in this book _____.
a) Natyashastra b) Raag Tarangini
c) Brihaddeshi d) Bharat Bhasham

3) Who coined the term raga in music literature?
a) Nanyadev b) Bharat Muni
c) Sharangdev d) Matang

4) What was the related Upaveda of musicology?
a) Samved b) Gandharv ved
c) Natya shastra d) Pancham ved

5) Who was the originator of Chatusarana?
a) Maharshi Bharat b) Matang
c) Brihaspati d) Nanyadev

6) Pushkar was a popular instrument during this period.
a) Ramayan b) Samved Kal
c) Mahabharat d) Puran Kal

7) Maluki Shiksha is the shiksha of this _____ veda.
a) Samved b) Rigved
c) Yajurveda d) Atharvaveda

8) Name of vina in Narada's hand _____.
a) Mahati Vina b) Gandharv Vina
c) Kinnari Vina d) Tumburu

9) Who is the author of sangeet visharad?
a) Bhav Bhatt b) Pt. Srinivas
c) Vasant d) Srikanth

10) How many chapters are there in Natya Shastra Granth?
a) 28 b) 30
c) 36 d) 34

11) With the help of Chatusarana, Bharat Muni recited how many Saptak?
a) 24 b) 22
c) 18 d) 20

Q.2 Answer the following questions. (Any Four)

16

- a)** Different branches of Shiksha Granth.
b) Vayu Puran, Brihddarm Puran
c) A description of the Samavedic music with the composition of the Samaveda.
d) Explain the definition of Gandharvgan, Marga sangeet.
e) The use of Murcchana in modern music
f) Deshi Taal

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)

16

- a)** Write in detail about the format of music in vedic period.

b) Write in brief the different branch types of Shiksha Granth.

c) Give an introduction to the book Natya Shastra and write information about music in that book.

d) Write detailed information about Matang Munikrit Brihadde�i Grantha.

Q.4 Answer the following questions. (Any One)

16

What is Pratishakhyā? Briefly explain what are the branches of Pratishakhyā Granth.

OR

Q Write your thoughts about Puranic period music.

Q.5 Write in brief the music of Bharat Matang and Sharangdev Period.

16

Seat No.	

Set P

M.A. (Indian Music) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022

Shastriya Sangitache Kriyatmak Sidhant

Day & Date: Tuesday, 14-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) धमार या गीत प्रकाराची थोडक्यात माहिती लिहा.
ब) ताल-तिनताल ची संपूर्ण माहिती आणि एकपट, तिप्पट लिहा.
क) राग चंद्रकंस चा संपूर्ण शास्त्रीय परिचय लिहा.
ड) नाट्यसंगीता विषयी थोडक्यात माहिती सांगा.
इ) राग मियाँ मल्हार आणि राग बहार चे तुलनात्मक विवेचन करा.
ई) त्रिवट या गीतप्रकाराची थोडक्यात माहिती लिहा.

प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) ताल आडा चौताल चा शास्त्रीय परिचय देवून ठेक्याची एकपट, दुप्पट, तिप्पट, चौपट लिहा.
ब) राग-अहिर भैरव चा बडाख्याल दोन आलापासह लिहा.

- क) गोबरहार बानी आणि डागुर बानी ची सविस्तर माहिती लिहा.
- ड) तराणा या गीत प्रकाराची सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर लिहा. 16

धुपद आणि धमार या गीत प्रकारांची सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

ख्याल, चतरंग, त्रिवट, तराणा यांची सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.5 राग पूरिया कल्याण किंवा श्याम कल्याण या रांगाची संपूर्ण शास्त्रीय परिचय; 16

बङ्गाख्याल आणि 5 आलाप 5 तानासह लिहा.

Seat No.	

Set	P

M.A. (Indian Music) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022

Shastriya Sangitache Kriyatmak Sidhant

Day & Date: Tuesday, 14-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

16

- 1) Alap, Bandish, layakari, Bol are the four types of _____ Gayan.

a) Dhamar	b) Dhrupad
c) Tarana	d) Trivat
- 2) Famous singer of Gobarhar banis considered to _____.

a) Raja Samokhan Singh	b) Shrichandra Rajput
c) Taansen	d) Brajchandra
- 3) Shrichandra Rajput is famous singer of _____ Bani.

a) Gobarhar	b) Dagur
c) Khandhar	d) Nauhar
- 4) Famous singer of Dagur Bani is considered to _____.

a) Taansen	b) Brajchandra
c) Raja Samokhan Singh	d) Shrichandra Rajput
- 5) The type which is sang in drut lay is considered as _____.

a) Trivat	b) Dhamar
c) Khayal	d) Tarana
- 6) The first inventor of 'Tarana' musical form is _____.

a) Mohammad Shaha	b) Sadarang & Adarang
c) Amir Khusro	d) Tansen
- 7) Khali Matra of taal zaptal is _____.

a) 5	b) 7
c) 8	d) 6
- 8) Vadiswar and samvadi swar of the raag Yaman are respectively _____ and _____.

a) Gandhar-Nishad	b) Shadj-Pancham
c) Madhyam-Shadj	d) Pancham-Shadj
- 9) The matra of taal Adachautal are _____.

a) 12	b) 13
c) 14	d) 17
- 10) The that of the raag Shyam Kalyan is considered as _____.

a) Bilaval	b) Kalyan
c) Todi	d) Bhairavi
- 11) Raag Ahir Bhairav is considered _____ as a vad swar and _____ as a samvadi swar.

a) Madhyam-Shadj	b) Shadj-Pancham
c) Gandhar-Nishad	d) Pancham-Shadj

Q.2 Write short answers. (Any Four)

16

- a)** Write short information of Dhamar musical form.
 - b)** Write the detailed information and Ekpat, Tippat of the taal tintal.
 - c)** Write detailed classical information of raag chandrakans.
 - d)** Give the short information of Nattya sangeet.
 - e)** Write the comparative interpretation between raag Miya malhar and Raag bahar.
 - f)** Write briefly information of 'Trival' musical form.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)

16

- a)** Write the Ekpat, Duppat, Tippat, Chaupat with giving the classical information of Ada chautaal.
 - b)** Write the Bada khyal of raag-Ahir Bhairav with two Alap's.
 - c)** Write the detailed information of Gobarhar bani and Dagur bani.
 - d)** Write a detail information of 'Tarana' musical form.

Q.4 Answer the following questions. (Any One)

16

Answer the following question (Any one).
Write the detailed information of Dhrupad and Dhamar musical form.

OR

Write the detailed information of Khyal, Chataran, Trivat & Tarana.

Q.5 Write the total classical information and S alap & S tana's with Bada Khyal of raag puriya or raag Shyamkalyan.

16

**Seat
No.**

Set P

**M.A. (Indian Music) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Essay Writing - I**

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गूण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) बाळकृष्ण बुवा इचलकरंजीकर यांच्याबद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.
ब) 'आगरा घराणा' ची विशेष गायकी स्पष्ट करा.
क) पंडित छोटेलाल मिश्रा यांचे संगीत क्षेत्रातील योगदान लिहा.
ड) व्यकंटमुखी यांचा थोडक्यात परिचय सांगा.
इ) 'अहोबल' यांचे ग्रन्थ आणि संगीतातील योगदान लिहा.
ई) 'ग्वालियर घराणा' ची विशेष माहिती सांगा.

प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) सुगम संगीतातील प्रसिद्ध संगीतकार यांच्याविषयी माहिती लिहा.
(बप्पी लहेरी, लक्ष्मीकांत प्यारेलाल, आर.डी.बर्मन)
ब) सुगम संगीतातील भावगीत आणि भक्तीगीत हे गीतप्रकार स्पष्ट करा.

- क) बाळकृष्ण बुवा इचलकरंजीकर यांच्याबद्दल सविस्तर माहिती आणि महाराष्ट्रातील त्यांच्या कार्याबद्दल माहिती लिहा.
ड) 'आगरा घराणा' विषयी सविस्तर चर्चा करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

16

शारंगदेव आणि मतंगदेव यांच्या सांगितिक कार्याचा आढावा घेवून त्यांच्या जीवन चरित्रा बद्दल चर्चा करा आणि संगीतातील त्यांचे योगदान स्पष्ट करा.

किंवा

ग्वालियर आणि आगरा घराण्यातील गायकी मध्ये काय फरक आहेत. ते सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

प्र.5 सुगम संगीतातील 'आदर्श दिग्दर्शक' कसा असावा हे स्पष्ट करून आता पर्यंतच्या तुम्हाला माहित असलेल्या दिग्दर्शकाची वैशिष्ट्ये लिहा.

16

**Seat
No.**

Set P

**M.A. (Indian Music) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Essay Writing - I**

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

16

Q.2 Answer the following questions. (Any Four)

16

- Answer the following questions (Any Four)

 - a) Write brief Information about Balkrishna Buwa Inchalkarnjikar.
 - b) Explain the special singing of the Agra family.
 - c) Write the contribution of Pandit Chotelal Mishra in the Field of music.
 - d) Briefly introduce Venkat Mukhi.
 - e) Write the names of 'Ahobal' texts and his contribution of music.
 - f) Give Special Information about Gwalior Family.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)

16

- ANSWER THE FOLLOWING QUESTIONS (ANY FIVE)**

 - a) Write information about famous composers of easy music.
(Bappi Lehri, Laxmikant Pyarelal, R.D.Burman)
 - b) Explain the lyrical forms of Bhavgeet and Bhakti geet in easy music.
 - c) Write detailed information about Balkrusna Buwa Ichalkaranjikar and his work in Maharashtra.
 - d) Discuss in detail about the 'Agra Family'.

Q.4 Answer the following questions. (Any One)

16

Review the musical work of Sharangdev and Matangdev. Discuss their biographies and explain their contribution of music.

OR

Explain in detail the differences between Gwalior and Agra Gharanas.

Q.5 Write down the characteristics of directors you know so far, explaining what an ideal music director would be like.

Seat No.	

Set P

M.A. (Indian Music) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:

Oct/Nov-2022

History of Indian Music (From 12th Century to 17th Century)

Day & Date: Monday, 20-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 बहुपर्यायी प्रश्न

16

- 1) भारतीय संगीतशास्त्रात प्राचीन काळापासून आजपर्यंत एका सप्तकातील श्रुतीसंख्या किती मानली गेली?

अ) 21	ब) 22
क) 23	ड) यापैकी नाही
- 2) प्राचीन व मध्यकालीन संगीतात कोणत्या श्रुतिवर स्वरस्थापना केली जात असे?

अ) प्रथम	ब) द्वितीय
क) अंतिम	ड) यापैकी नाही
- 3) एका सप्तकात शुद्ध व विकृत मिळुन —— स्वरसंख्या आहे.

अ) 22	ब) 7
क) 12	ड) यापैकी नाही
- 4) सोळाव्या शतकात —— यांनी स्वरस्थाने नवीन व महत्वपूर्ण योजना त्यांच्या वीणेच्या तारेच्या लांबीवर दाखवले.

अ) शारंगदेव	ब) पं. अहोबल
क) पं. लोचन	ड) यापैकी नाही
- 5) स्वरांचे कोणते दोन भेद मानले जातात?

अ) शुद्ध व विकृत	ब) शुद्ध व कोमल
क) शुद्ध व तीव्र	ड) यापैकी नाही
- 6) शुद्ध —— व —— विकृत स्वर मिळुन एका सप्तकात बारा स्वर असतात.

अ) चार, आठ	ब) सहा, सहा
क) सात, पाच	ड) दहा, दोन
- 7) भरताच्या काळात जे दोन प्रकारचे सप्तक प्रचलित होते त्यातील एक षड्ज ग्राम व दुसरा —— ग्राम होय.

अ) गंधार	ब) मध्यम
क) पंचम	ड) यापैकी नाही

प्र.2 लघुत्तरी प्रश्न लिहा. (कोणतेही 4)

16

- 1) भरताच्या नाट्यशास्त्रातील श्रुतिस्वर विभाजन स्पष्ट करा.
 - 2) निबद्ध व अनिबद्ध गान याविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
 - 3) प्रबंध व धृपद याविषयी माहिती लिहा.
 - 4) रामामात्य यांचा स्वरमेलकलानिधी याबददल सविस्तर टिपा दया.

- 5) संगीत समयसार या ग्रंथाची माहिती लिहा.
- 6) शुद्ध व विकृत स्वरांची माहिती दया.

प्र.3 लघुतरी प्रश्न लिहा. (कोणत्याही 2)

16

- 1) शारंगदेवाच्या संगीत रत्नाकरातील सात अध्याय स्पष्ट करा.
- 2) पं. व्यंकटमळी याची स्वरस्थापना व थाटरचना याविषयी लिहा.
- 3) पं. अहोबल यांचे संगीत पारिजात यातील स्वरविचार स्पष्ट करा.
- 4) त्रितंत्री एकतंत्री किन्नरी व आलापिनी याविषयी विस्तृत माहिती लिहा.

प्र.4 सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही 1)

16

- 1) अष्टछाप संतकवी, पुष्टीमार्ग, हवेली संगीत याविषयीचे विस्तृत विवेचन करा.
किंवा
- 2) तंतूवाद्यांचे प्रकार सांगुन वीणेच्या प्रकारांची माहिती लिहा.

प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा

16

संगीत समयसार, संगीत रत्नाकर, रागतरंगिणी, संगीत दर्पण व रागविबोध या ग्रंथांविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

**Seat
No.**

Set P

M.A. (Indian Music) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022

Shastriya Sangeetache Kriyatmak Siddhant

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाढळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) राग गुजरी तोड़ी —— थाटातून निर्माण होतो.
 अ) कल्याण ब) मारवा
 क) तोड़ी ड) भैरवी

2) राग बिहागचा वाढी स्वर —— व संवादी —— आहे.
 अ) ध ग, ब) नि म,
 क) सा प, ड) ग नि

3) राग शुद्धसारंग ची जाती —— मानली जाते.
 अ) जाड़व—संपूर्ण ब) षाड़व—षाड़व
 क) ओड़व—संपूर्ण ड) ओड़व—षाड़व

4) राग—गावती चा गानसमय —— मानला जातो.
 अ) दिन का प्रथम प्रहर ब) दिन का तृतीय प्रहर
 क) रात का प्रथम प्रहर ड) रात का द्वितीय प्रहर

5) राग मधुवंती —— थाटातून निर्माण होतो.
 अ) कल्याण ब) भैरवी
 क) तोड़ी ड) मारवा

6) ताल धमार च्या एकूण मात्रा —— आहेत.
 अ) 13 ब) 12
 क) 14 ड) 10

7) राग मारुबिहाग चा वादी स्वर —— व संवादी —— मानला जातो.
 अ) सा प, ब) प सा,
 क) ग नि, ड) ध ग,

8) ताल एकताल मध्ये कालाची मात्रा —— व —— या मात्रेवर येती.
 अ) 3 7 ब) 4 3
 क) 6 12 ड) 2 8

- 9) खालीलपैकी कोणता राग खमाज थाटातून निर्माण होतो?
- अ) यमन
 - ब) राग—तोडी
 - क) राग—झिझोटी
 - ड) राग—मालकोस
- 10) तराणा हा गीतप्रकार —— लयांमध्ये गायला जातो.
- अ) विलंबित
 - ब) मध्यलय
 - क) द्रुत लय
 - ड) अतिद्रुत लय
- 11) क धि ट धि ट धा ड/ क ति ट/ति ट/ ता ड/ हे बोल —— या तालाचे आहेत.
- अ) ध्रुपह
 - ब) धमार
 - क) चौताल
 - ड) एकताल
- 12) राग—परदीप चा गानसमय —— मानला जातो.
- अ) दिवसाचा तृतीय प्रहर
 - ब) दिवसचा प्रथम प्रहर
 - क) दिवसाचा दुसरा प्रहर
 - ड) रात्रीचा प्रथम प्रहर
- 13) राग बिलासनखानी तोडी चा थाट —— मानला जातो.
- अ) भेरवी
 - ब) तोडी
 - क) कल्याण
 - ड) मारवा
- 14) ताल झपताल च्या एकूण मात्रा —— आहेत.
- अ) 8
 - ब) 10
 - क) 12
 - ड) 14
- 15) खालीलपैकी कोणता गीतप्रकार शृंगाररस प्रधान मानला जातो.
- अ) तराणा
 - ब) दाढऱा
 - क) नाट्यगीत
 - ड) सावन
- 16) ज्या गीतप्रकारामध्ये शब्दांना कोणत्याही प्रकारचा अर्थ नसतो. या गीतप्रकाराला —— असे म्हणतात.
- अ) कनरी
 - ब) होरी
 - क) तराणा
 - ड) टप्पा

प्र.2 खालीलपैकी टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) राग—झिझोटी चा शास्त्रीय परिचय
- ब) तराणा गीतप्रकाराची माहिती
- क) ताल—दिपचंदी शास्त्रीय माहिती व ठेका
- ड) राग—मियाँ की तोडी शास्त्रीय परिचय
- इ) कजरी या गीतप्रकारा बद्दल टिप
- ई) होरी या गीतप्रकाराची माहिती

प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) राग—मधुवंती चा छोटाख्याल स्वरलिपीबद्द करून लिहा.
- ब) नाट्यगीत या गीतप्रकाराविषयी सविस्तर माहिती लिहा.
- क) ताल—एकताल चा शास्त्रीय परिचय देऊन ठेक्याची एकपट, दुप्पट, तिप्पट, चौपट लिहा.
- ड) धमार या गीतप्रकाराविषयी सविस्तर टिपणी लिहा.

- प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) 16**
राग—गुजरी तोळी चा संपूर्ण शास्त्रीय परिचय देऊन या रागातील बडाख्याल स्वरलिपीबद्ध करून लिहा आणि यातील तीन आलाप व तीन ताना लिहा.
- किंवा**
- ‘कजरी’ आणि ‘होरी’ या दोन्ही गीतप्रकारांचा सविस्तर आढावा घ्या आणि उदाहरणासह ‘कजरी’ आणि ‘होरी’ स्पष्ट करा.
- प्र.5 ‘नाट्यगीत’ आणि ‘दादरा’ या दोन्ही गीतप्रकाराचा उगम, वैशिष्ट्ये, गायनशैली तसेच या गीतप्रकारातील रसप्रधान गायकी सविस्तर पणे स्पष्ट करा. 16**

Seat No. **Set P**

**M.A. (Indian Music) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Essay Writing**

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- 1) किराणा घराण्याची वैशिष्ट्ये व काही श्रेष्ठ कलाकारांची नावे सांगा.
- 2) जयपूर घराण्याची वैशिष्ट्ये व त्यातील श्रेष्ठ कलाकारांची नावे सांगा.
- 3) संगीताचे सौंदर्यशास्त्र म्हणजे काय थोडक्यात लिहा.
- 4) संगीताचे मानसशास्त्र म्हणजे काय स्पष्ट करा.
- 5) संगीतकलेतील सौंदर्य खुलवणारे घटक कोणते?
- 6) 'तोरा मन दरपन कहलाए' ही गीतपंक्ती संगीतकलेतील कोणत्या प्रकारच्या ज्ञानशाखेला दुजोरा देते कसे ते स्पष्ट करा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- 1) किराणा व जयपूर घराण्याची माहिती व वैशिष्ट्ये विशद करा.
- 2) संगीताच्या अभ्यासात सौंदर्यशास्त्र ही एक वेगळी अभ्यासशाखा किंवा शास्त्र कसे ते स्पष्ट करा.
- 3) संगीताला भावनांची भाषा मानले जाते म्हणून मानसशास्त्राचा अभ्यास संगीतात केला जातो विस्तृत विवेचन करा.
- 4) संगीतात सौंदर्य व भावना यांचा एकत्रित परिणाम साधण्यासाठी आणखी कोणत्या दोन शास्त्रांचा अभ्यास आवश्यक ठरतो कसे ते स्पष्ट करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

16

- 1) उ. अब्दुलकरीम खाँ यांच्याबद्दलची तपशीलवार माहिती सांगून त्याच्या गायकीची वैशिष्ट्ये लिहा.
- 2) उ. अल्लादियाँ खाँ याची सविस्तर माहिती सांगून त्यांच्या गायकीची वैशिष्ट्ये लिहा.

प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा

16

संगीताचे सौंदर्यशास्त्र व संगीताचे मानसशास्त्र या दोनही अभ्यासशास्त्रांचा थोडक्यात आढावा घेऊन संगीताच्या अभ्यासातील त्यांचे महत्व विशद करा.

**Seat
No.**

Set P

**M.A. (Indian Music) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Methodology of Research**

Day & Date: Monday, 13-02-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाढळलेल्या जागा भरा.

16

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

16

- अ) संशोधनाचे उद्देश
ब) संशोधन प्रक्रियेतील प्रमुख टप्पे
क) व्याप्ती आणि मर्यादा
ड) तळटिपा
इ) पं. बाळकृष्ण बुवा इचलकरंजीकर
ई) सिध्दांत निर्मिती

- प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 16
अ) उपकल्पना म्हणजे काय? उपकल्पनेचे विश्लेषण करा.
ब) संदर्भ सूचीचे विश्लेषण करून संदर्भ सूचिमध्ये ग्रंथसूचीचे महत्त्व स्पष्ट करा.
क) संशोधन म्हणजे काय? संशोधनाचे प्रकार सांगा.
ड) संशोधनाच्या ऐतिहासिक पद्धतीची सविस्तर माहीती लिहा.
- प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) 16
संशोधन प्रक्रिये अंतर्गत कोणकोणत्या पद्धतींचे अवलंबन केले जाते?
किंवा
अहवाल लेखनाचे तुमच्या शब्दात वर्णन करा.
- प्र.5 पं. व्ही. एन. भातखंडे यांनी संगीत क्षेत्राला दिलेले योगदान सविस्तर लिहा. 16

**Seat
No.**

Set P

M.A. (Indian Music) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022

Shatriy Sangeetache Kriyatmak Siddhant

Day & Date: Tuesday, 14-02-2020

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सुचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गृण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) राग—चंद्रकंसचा वादी स्वर —— व संवादी स्वर —— मानला जातो.
 अ) मध्यम—षड्ज ब) षड्ज—पंचम
 क) गांधार—निषाद ड) धैवत गांधार

2) राग—चंद्रकस ची जाति —— मानली जाते.
 अ) षाढ़व—षाढ़व ब) षाढ़व—ओड़व
 क) ओड़व—ओड़व ड) ओड़व—संपूर्ण

3) राग—हंसध्वनी चा थाट —— आहे.
 अ) कल्याण ब) बिलावल
 क) पूरिया ड) खमाज

4) राग जोग ची जाती —— मानली जाते.
 अ) संपूर्ण—संपूर्ण ब) ओड़व—संपूर्ण
 क) षाढ़व—संपूर्ण ड) ओड़व—ओड़व

5) राग—मुलतानी चा थाट —— मानला जातो.
 अ) थाट—तोड़ी ब) कल्याण
 क) पूरिया ड) भैरवी

6) राग—मुलतानी चा वादी स्वर —— व संवादी स्वर —— मानला जाते.
 अ) मध्यम—षड्ज ब) पंचम—षड्ज
 क) गांधार—निषाद ड) धैवत—गांधार

7) रागांमध्ये पुन्हा—पुन्हा न्यास होणारा, ज्याला राजाची उपमा दिली जाते स्वराला —— असे म्हणतात.
 अ) वादी ब) संवादी
 क) अनुवादी ड) वर्जस्वर

8) ज्या रागाचा वादी स्वर सजकाच्या पूर्वांगात अर्थात 'सा रे ग म' या स्वराला —— प्रधान राग म्हणतात.
 अ) पूर्वांग प्रधान ब) उत्तरांग प्रधान
 क) वादी प्रधान ड) संवादी प्रधान

प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) राग—मेघ मल्हार चा शास्त्रीय परिचय लिहा.
ब) राग—मुलतानी चा छोटा ख्याल लिहा.
क) पूर्वांग प्रधान आणि उत्तरांग प्रधान काय ते सांगून उदाहरणासह स्पष्ट करा.
ड) संधिप्रकाश राग म्हणजे काय?
इ) वादी, संवादी, अनुवादी, विवादी यावरती टिप्पणी तयार करा.
ई) ताल आड़ाचौताल ची माहिती सांगून ठेका लिहा.

प्र.३ खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

- अ) राग—देवगिरी बिलावल ची माहिती लिहून छोटाख्याल लिहा.
- ब) ताल—झपताल ची माहिती ठेका, एकपट, दुप्पट, तिप्पट, चौप्पट
- क) रागांशी गायनेवेळेचा असलेला संबंध स्पष्ट करा.
- ड) दादरा आणि त्रिवट या गीत प्रकाराविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

राग—मधुवंती किंवा राग मियाँ मल्हार चा बडाख्याल लिहून त्याचे 4 आलाप आणि 4 तानांसाह लिहा.

किंवा

चतरंग गीतप्रकाराविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

‘रागांग पध्दती’ ची आवश्यकता हिंदुस्थानी राग संगीतामध्ये विशेष महत्त्वपूर्ण कार्य करते. या वाक्यांचे विस्तृत विवेचन करा. आणि आपल्या पाठ्यक्रमातील कोणत्या रागांमध्ये ‘मल्हार’ चा रागांग प्रभाव दिसून येतो. त्याचे महत्त्वाचे तसेच महत्त्वपूर्ण स्वर संगती लिहा.

Seat No.	

Set P

**M.A. (Indian Music) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Essay Writing - I**

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुऱ्हा लिहा.

16

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

16

- कथकथली या नृत्य प्रकाराविषयी लिहा.
 - अजराडा घराण्याविषयी माहिती लिहा.
 - फिरोजखानी बाज व इमदादखानी बाज याविषयी माहिती लिहा.
 - रागरचना सिध्दांताची आवश्यकता स्पष्ट करा.
 - तबला वादनातील बाजांविषयी लिहा.
 - वर्णम या प्रकारांची माहिती लिहा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही 2)

16

- 1) लखनौ व दिल्ली घराण्याविषयी सविस्तर लिहा.
 - 2) ओडिसी व मोहिनीअटम या नृत्यप्रकाराविषयी सविस्तर माहिती लिहा.
 - 3) तंत वाद्यातील गायन व तंतकारी शैली स्पष्ट करा.
 - 4) हिंदूस्थानी आणि कर्नाटकी संगीतातील तालांची तुलना लिहा.

प्र.4 खालील प्रश्नाची उत्तरे लिहा. (कोणतेही 1)	16
1) राग रचना सिध्दांत स्पष्ट करा.	
2) तबल्यातील मुख्य सहा घराण्याविषयी माहिती लिहा.	
प्र.5 हिंदुस्थानी संगीत व कर्नाटकी संगीत यातील स्वर, ताल व गीतप्रकार यातील फरक स्पष्ट करा.	16

Seat No.	

Set	P

M.A. (Indian Music) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Essay Writing –II

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.**16**

- 1) संगीताची निर्मिती —— तून झाली आहे.

अ) आवाज	ब) स्वर
क) ध्वनी	ड) तरंग
- 2) तरंगाचे प्रकार —— आहेत.

अ) 4	ब) 3
क) 2	ड) 1
- 3) ध्वनी तरंग हे —— या जातीचे असतात.

अ) अनुवाद	ब) अनुदैर्घ्य
क) अनुप्रस्त	ड) यापैकी नाही
- 4) लागोपाठचे दोन खाल किंवा उभार यातील अंतर किंवा लागोपाठच्या दोन महानता व दोन विरलता यातील अंतर म्हणजे ——.

अ) तरंगमान	ब) प्रकाश तरंग
क) तरंगविस्तार	ड) नाद
- 5) वेग = लहरींची लांबी × ——.

अ) दिर्घता	ब) उंची
क) उच्चनिचता	ड) कंपन संख्या
- 6) —— पदार्थात ध्वनीचा वेग जास्त असतो.

अ) द्रवरूप	ब) धनरूप
क) वायुरूप	ड) वरील सर्व
- 7) —— सर्वात चांगले ध्वनी वाहक आहे.

अ) पोलाद	ब) हवा
क) दगड	ड) लाकूड
- 8) —— कंपन संख्येवर अवलंबून असते.

अ) नादाची लांबी	ब) नादाची उंची
क) नादाची रुंदी	ड) वरील सर्व

प्र.2 खालीलपैकी टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

16

- अ) अनुदैर्घ्य तरंग व अनुप्रस्थ तरंग
ब) गायकासाठी योग्य श्वसनक्रिया पद्धत
क) भारतीय कंठ साधना
ड) विविध वाद्य वाजविण्याचे तंत्र
इ) ध्वनीशास्त्राचे प्रकार
ई) सुषिर वाद्ये

प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) धनी लहरी म्हणजे काय? धनी लहरींच्या प्रकारांची माहीती उदाहरणासहित स्पष्ट करा.

ब) संगीत वाद्यांच्या बनावटीमागील धनी शास्त्रीय तत्वे विस्तारपूर्वक लिहा.

क) आवाज साधना शास्त्र नुसार विविध घराण्यांच्या खर्च साधनेचे स्वरूप थोडक्यात लिहा.

ड) धनी म्हणजे काय? सांगितिक धनी निर्मिती साठी धनींचे कोणते गुणधर्म आवश्यक आहे?

- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.** 16
ध्वनी शास्त्राच्या दृष्टीने संगीताच्या दृष्टीकोनातून सभाग्रहाची निर्मिती करताना कोणत्या गोष्टींचा विचार करावा या बद्दल सविस्तर लिहा.
किंवा
स्वरनिर्मितीचे वेगवेगळे मार्ग (पद्धती) व त्यांचे स्वरांच्या उत्पत्तीवर होणारे परिणाम सांगा.
- प्र.5 'कंठ साधनेत योग साधनेचे महत्त्व' स्पष्ट करा.** 16

**Seat
No.**

Set P

M.A. (Indian Music) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination Oct/Nov-2022

History of Indian Music of Modern Period

Day & Date: Monday, 20-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

16

- 1) नत्थु खा —— घराण्याचे गायक होते.
 अ) जयपूर ब) आग्रा
 क) ग्वाल्हेर ड) भेंडीबाजार

2) धृपदाच्या —— वाणी आहेत.
 अ) 4 ब) 3
 क) 2 ड) 5

3) —— यांनी धृपद गायनास नियमबद्ध रूप दिले.
 अ) अमीर खुसरो ब) राजा मानसिंह तोमर
 क) तानसेन ड) स्वामी हरिदास

4) —— हे पतियाळा घराण्याचे गायक आहेत.
 अ) पं. अजय चक्रवर्ती ब) पं. जसराज
 क) पं. उल्हास कशाळकर ड) पं. व्यंकटेश कुमार

5) अमीर खुसरो —— च्या दरबारी गायक होते.
 अ) अकबर ब) कृष्णदेव राय
 क) बाबर ड) अल्लाउद्दिन खिलजी

6) —— हे तानसेनचे गुरु होय.
 अ) स्वामी हरिदास ब) पं अहोबल
 क) नत्थन पिरबक्ष ड) यापैकी नाही

7) पं अहोबल यांनी —— हा ग्रंथ लिहिला.
 अ) स्वरमेलकलानिधी ब) संगीत मकरंद
 क) संगीत पारिजात ड) चातुर्दीप्रकाशिका

8) अब्दुल करीम खा —— घराण्याचे गायक होय.
 अ) जयपूर ब) किराणा
 क) आग्रा ड) रामपूर विवस्वान

9) —— घराण्याला भारतीय संगीताची गंगोत्री म्हटले जाते.
 अ) ग्वाल्हेर ब) दिल्ली
 क) जयपूर ड) किराणा

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- 1) धूपदाच्या वाणी सांगून कोणत्याही एका वाणीची माहिती लिहा.
 - 2) किराणा घराण्याची वैशिष्ट्ये लिहा.
 - 3) पतियाळा घराण्याची वैशिष्ट्ये लिहा.
 - 4) मंच प्रदर्शनातील संयोजक या घटकाविषयी लिहा.
 - 5) मैफिलीची रचना कशी असावी?
 - 6) आग्रा घराण्याच्या परंपरेविषयी लिहा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- 1) संगीत कलेला मंच प्रदर्शनाची आवश्यकता आहे का याविषयी तुमचे विचार लिहा.
 - 2) घराणे म्हणजे काय ते सांगून घराण्याच्या निर्मितीची वैशिष्ट्ये लिहा.
 - 3) ग्वाल्हेर घराण्याचा इतिहास, वैशिष्ट्ये व परंपरेविषयी माहिती लिहा.
 - 4) घराणे पद्धतीचे गृण, दोष आणि आवश्यकता स्पष्ट करा.

प्र.4 सविस्तर उत्तर लिहा (कोणताही एक)

16

- 1) पं. बाळकृष्णबुवा इचलकरंजीकर यांचे चरित्र लिहा.
2) जयपुर व आग्रा घराण्यातील साम्य भेद सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा

16

મંચ પદર્થનાસાત્વી લાગળાયા આવશ્યક ઘટકાંવિષયી સવિસ્તર માહિતી લિહા

Seat No.	

Set P

M.A. (Indian Music) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022

Shastriya Sangeetache Kriyatmak Siddhant

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

16

- 1) रुपक तालात —— मात्रेवर काल आहे.
 अ) 1 ब) 4
 क) 5 ड) 2

2) मधुकंस रागाचा वादी स्वर —— आहे.
 अ) षड्ज ब) मध्यम
 क) पंचम ड) निषाद

3) मुलतानी रागाचा समप्रकृतिक राग —— आहे.
 अ) मधुवंती ब) तोडी
 क) बहादुरी तोडी ड) यापैकी नाही

4) अडाणा रागाचा समप्रकृतिक राग —— आहे.
 अ) दरबारी कानडा ब) काफी कानडा
 क) शहाणा कानडा ड) कौसी कानडा

5) जोगकंस हा —— प्रकृतीचा राग आहे.
 अ) गंभीर ब) करुण
 क) चंचल ड) यापैकी नाही

6) जोग रागाचा समप्रकृतिक राग —— आहे.
 अ) गौड सारंग ब) जोगकंस
 क) वृन्दावनी सारंग ड) तिलंग

7) मधुकंस या रागात मधुवंती व —— या रागाचे मिश्रण आहे.
 अ) मधुकंस ब) चंद्रकंस
 क) मालकंस ड) हरिकंस

8) —— हा कर्नाटकी संगीतातील राग नाही.
 अ) सरस्वती ब) चंद्रकंस
 क) अभोगी ड) हंसध्वनी

9) कौसी कानडा राग —— अंगांनी गायला जातो.
 अ) 5 ब) 4
 क) 3 ड) 2

प्र.2 थोड़क्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही 4)

16

- 1) जोग रागाची सविस्तर माहिती लिहा.
 - 2) रूपक तालाची माहिती लिहून एकपट, दुप्पट व चौपट लिहा.
 - 3) अभोगी कानडा रागाची सविस्तर लिहून 4 मुक्त आलाप लिहा.
 - 4) दीपचंदी तालाची माहिती लिहून एकपट व तिप्पट लिहा.
 - 5) अड्डाणा रागाची सविस्तर माहिती लिहून 4 मुक्त ताना लिहा.
 - 6) बसंत रागाची सविस्तर माहिती लिहून 4 आलाप लिहा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही २)

16

- 1) कौसी कानडयाचा बडा ख्याल लिपीबद्ध करून 2 निबद्ध आलाप लिहा.
 - 2) नंद रागाचा छोटा ख्याल लिपीबद्ध करून 4 निबद्ध आलाप व 4 निबद्ध ताना लिहा.
 - 3) मधुकंस रागाचा बडा ख्याल लिपीबद्ध करून 2 निबद्ध आलाप लिहा.
 - 4) दरबारी कानडा रागाचा बडा ख्याल लिपीबद्ध करून 2 निबद्ध आलाप लिहा.

प्र.4 सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही 1)

16

- 1) शुद्ध सारंग व श्याम कल्याण रागाची सविस्तर माहिती लिहून साम्य भेद स्पष्ट करा.
 - 2) दरबारी कानडा व कौसी कानडा रागाची सविस्तर माहिती लिहून साम्य भेद स्पष्ट करा

प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा

दरबारी कानडा, कौसी कानडा, अभोगी कानडा यांची सविस्तर माहिती लिहून साम्य भेद स्पष्ट करा.

**Seat
No.**

Set P

**M.A. (Indian Music) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Essay Writing - I**

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

16

- 10) —— या नृत्य शैलीत मुखवटा वापरला जातो.
 अ) छली ब) कुचीपुडी
 क) कथकली ड) यापैकी नाही

11) —— हि शैली केरळ उदयाला आली.
 अ) कत्थक ब) मणीपूरी
 क) कुचीपुडी ड) कथकली

12) कर्नाटक संगीतात मूळ —— ताल आहेत.
 अ) 5 ब) 6
 क) 7 ड) 8

13) भवित्वगीत या गीतप्रकाराशी साधम्य असलेला कर्नाटकी संगीतातील गीतप्रकार म्हणजे
 ——
 अ) जावली ब) तिल्लाना
 क) पल्लवी ड) कीर्तनम

14) —— या घराण्याला पूरब बाज असेही म्हणतात.
 अ) लखनौ ब) दिल्ली
 क) फारुखाबाद ड) अजराडा

15) भरतनाट्यम या नृत्य प्रकारचे अतिप्रचीनत्व —— या ग्रंथातून समजते.
 अ) नाट्यशास्त्र ब) पारिजात
 क) चातुर्दंडी प्रकाशिका ड) यापैकी नाही

16) वर्णम या प्रबंधाची रचना —— वर्षापूर्वी झाली.
 अ) 500 ब) 400
 क) 200 ड) 300

प्र.2 थोड़क्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही 4)

16

- 1) कथकली या नृत्य प्रकाराविषयी लिहा.
 - 2) अजराडा घराण्याविषयी माहिती लिहा.
 - 3) फिरोजखानी बाज व इमदादखानी बाज याविषयी माहिती लिहा.
 - 4) रागरचना सिद्धांताची आवश्यकता स्पष्ट करा.
 - 5) तबला वादनातील बाजांविषयी लिहा.
 - 6) वर्णम या प्रकारांची माहिती लिहा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही २)

16

- कार्यालयाचा उत्तर देणा (प्र. क्र. २)**

 - लखनौ व दिल्ली घराण्याविषयी सविस्तर लिहा.
 - ओडिसी व मोहिनीअटम या नृत्यप्रकाराविषयी सविस्तर माहिती लिहा.
 - तंत वाद्यातील गायन व तंतकारी शैली स्पष्ट करा.
 - हिंदुस्थानी आणि कर्नाटकी संगीतातील तालांची तुलना लिहा.

प्र.4 सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही 1)

16

- राग रचना सिद्धांत स्पष्ट करा.
 - तबल्यातील मुख्य सहा घराण्याविषयी माहिती लिहा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा

हिंदुस्थानी संगीत व कर्नाटकी संगीत यातील स्वर, ताल व गीतप्रकार यातील फरक स्पष्ट करा.